

Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I

3. előadás

Dinamikus felületű alkalmazások

Giachetta Roberto

<http://people.inf.elte.hu/groberto>

Dinamikus felületű alkalmazások

A felhasználói felület típusai

- Az alkalmazásaink grafikus felülete alapvetően kétféle lehet:
 - *statikus*: az alkalmazás felületén lévő vezérlők rögzítettek, azaz mindig ugyanazon vezérlők jelennek meg
 - a vezérlőket a felülettervezővel, vagy a kódban a konstruktorral hozzuk létre
 - *dinamikus*: futás közben változhatnak a megjelenő vezérlők, illetve tulajdonságaik
 - a vezérlőket kódban, futás közben esemény hatására hozzuk létre és helyezzük el a felületen
 - a változó mellett lehet állandó része is a felületnek rögzített vezérlőkkel

Dinamikus felületű alkalmazások

Dinamikusan létrehozott vezérlők

- A futási időben létrehozott vezérlőket ugyanúgy kezeljük, mint a konstrukció során létrehozott vezérlőket
- Egyszerre több, ugyanolyan típusú vezérlőt is létrehozhatunk
 - ezeket célszerű egy adatszerkezetbe szervezni, és közös eseménykezelőt rendelni hozzájuk
 - az eseménykezelőben meghatározhatjuk, melyik vezérlő küldte az eseményt
 - a `sender()` (vagy `QObject::sender()`) művelet visszaadja az esemény küldőjét `QObject` mutatóként
 - ezt konvertálhatjuk megadott altípusra a `QObject::cast<T>` utasítással

Dinamikus felületű alkalmazások

Dinamikusan létrehozott vezérlők

- Pl.:

```
QVector<QPushButton*> buttons;  
    // gombokat tartalmazó vektor  
...  
for (...) // gombok létrehozása egy ciklusban  
{  
    QPushButton* button = new QPushButton(this);  
    buttons.append(button); // új gomb hozzá vétele  
  
    connect(button, SIGNAL(clicked()),  
            this, SLOT(buttonClicked()));  
    // eseménykezelés megvalósítása közös  
    // eseménykezelővel  
}
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Dinamikusan létrehozott vezérlők

- Pl.:

```
...  
void buttonClicked() // eseménykezelő  
{  
    QPushButton* senderButton =  
        QObject::cast<QPushButton*>(sender());  
    // lekérjük az esemény küldőjét gombként  
  
    senderButton->setText("You clicked me!");  
    // a külsőt módosítjuk  
}
```

Dinamikus felületű alkalmazások

Dinamikusan létrehozott vezérlők kezelése

- A dinamikus létrehozást akkor célszerű használni, ha:
 - a felületen sok ugyanolyan típusú, hasonló tulajdonságú vezérlőt kell létrehozni
 - a felületen lévő vezérlők száma változhat
- A dinamikusan létrehozott vezérlőket célszerű elhelyezések segítségével pozicionálni és/vagy méretezni
- Ha változhat a vezérlők száma, a régiakat törölni kell (`delete`), amikor levesszük őket a felületről
 - ekkor a hozzá kötött eseménykezelő társítások megszűnnek (a `disconnect` hívódik meg a háttérben)

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Feladat: Készítsünk egy alkalmazást, amelyben száz gombot jelenítünk meg egy 10×10 -es rácsban sorszámozva. Gombra kattintással a sorszám megjelenik egy központi kijelzőn, míg a gombon egy ‚X’ felirat. Az ilyen feliratú gombokra kattintva már nem történik semmi.

- a felületen felveszünk egy LCD kijelzőt, valamint a gombokat rács elrendezésben, a gombok feliratának (`text`) beállítjuk a sorszámot
- a gombokat közös eseménykezelőhöz (`setNumber()`) rendeljük, amely a küldő gomb (`sender()`) sorszámat beírja az LCD kijelzőre (amennyiben nem ‚X’ feliratú), a gomb feliratát pedig lecseréli ‚X’-re

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I 3:7

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Tervezés:

```

classDiagram
    class QWidget
    class NumberGridWidget {
        - _lcdNumber :QLCDNumber*
        - _gridLayout :QGridLayout*
        - _vBoxLayout :QVBoxLayout*
        + NumberGridWidget(QWidget*)
        + ~NumberGridWidget()
        <<slot>>
        - setNumber() :void
    }
    
```

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I 3:8

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (numbergridwidget.cpp):

```

NumberGridWidget::NumberGridWidget(QWidget
*parent) : QWidget(parent) {
...
for (int i = 0; i < 10; ++i) {
for (int j = 0; j < 10; ++j) {
QPushButton* button = new QPushButton(
QString::number(i * 10 + j + 1), this);
// gomb létrehozása
_gridLayout->addWidget(button, i, j);
// gomb felvétele az elrendezésre
connect(button, SIGNAL(clicked()),
this, SLOT(setNumber()));
// eseménykezelő kapcsolat
}
}
}

```

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I 3:9

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (numbergridwidget.cpp):

```

void NumberGridWidget::setNumber() {
QObject* senderObject = sender();
// küldő objektum lekérdezése
QPushButton* senderButton =
qobject_cast<QPushButton*>(senderObject);
// a küldő típusát konvertálnunk kell

if (senderButton->text() != "X")
_lcdNumber->display(senderButton->text());
senderButton->setText("X");
// a gombra beállítunk egy X feliratot
}
}

```

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I 3:10

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Feladat: Módosítsuk az előző feladatot úgy, hogy futás közben át lehessen méretezni a gombrácsot. Kezdetben a rács üres, egy külön gombbal lehet egy előugró ablakot előhozni, amelyben beállíthatjuk az új méretét, és ennek hatására a rács újraméreteződik, és alaphelyzetbe áll.

- minden átméretezésnél (`resizeGrid()`) töröljük a régi gombokat, és megfelelő mennyiségű új gombot generálunk
- a méret beállító ablak egy új osztály (`GridSizeDialog`), amely a `QDialog` leszármazottja, így felhasználhatjuk az `accept()` és `reject()` eseménykezelőjét, megjeleníteni pedig az `exec()` metódussal fogjuk (így blokkolja a háttérben lévő ablakot)

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I 3:11

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Tervezés:

```

classDiagram
    class QWidget
    class NumberGridWidget {
        - _gridSizeDialog :GridSizeDialog*
        - _lcdNumber :QLCDNumber*
        - _sizeButton :QPushButton*
        - _gridLayout :QGridLayout*
        - _vBoxLayout :QVBoxLayout*
        - _buttonGrid :QVector<QPushButton*>
        + NumberGridWidget(QWidget*)
        + ~NumberGridWidget()
        <<slot>>
        - setNumber() :void
        - resizeGrid() :void
    }
    class QDialog
    class GridSizeDialog {
        - _label :QLabel*
        - _spinBox :QSpinBox*
        - _okButton :QPushButton*
        - _cancelButton :QPushButton*
        + GridSizeDialog(QWidget*)
        + gridSize() :int
    }
    NumberGridWidget o-- GridSizeDialog : - _gridSizeDialog
    
```

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I 3:12

Dinamikus felületű alkalmazások	
Példa	
<p>Megvalósítás (numbergridwidget.cpp):</p> <pre> NumberGridWidget::NumberGridWidget(QWidget *parent) : QWidget(parent) { ... _gridSizeDialog = new GridSizeDialog(); connect(_sizeButton, SIGNAL(clicked()), _gridSizeDialog, SLOT(exec())); // méretező ablak megjelenítése gombnyomásra connect(_gridSizeDialog, SIGNAL(accepted()), this, SLOT(resizeGrid())); // átméretezés a dialógus elfogadására } ... </pre>	
ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I	3:13

Dinamikus felületű alkalmazások	
Példa	
<p>Megvalósítás (numbergridwidget.cpp):</p> <pre> void NumberGridWidget::resizeGrid() { foreach(QPushButton* button, buttonGrid) { // korábbi gombok _gridLayout->removeWidget(button); // levétel az elrendezésről delete button; // vezérlő törlése } _buttonGrid.clear(); // mutatók törlése for (int i = 0; i < gridSizeDialog->gridSize(); ++i) { ... } } </pre>	
ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I	3:14

Dinamikus felületű alkalmazások	
Stílusok	
<ul style="list-style-type: none"> A vezérlőket különböző stílusokkal láthatjuk el, amelyek szabályozzák annak megjelenését a <code>StyleSheet</code> tulajdonság segítségével A stílusok kezelése szintaktikailag hasonló a CSS leíráshoz <ul style="list-style-type: none"> megadása szöveges formában történik az objektum, a típus és a beállítás megadásával, pl.: <pre> QPushButton { color: red; background-color: white } // a gomb fehér háttéren piros betűs lesz QPushButton:enabled { color: white } // amennyiben ki van választva a // kijelölő doboz, és az egér rajta van, // akkor fehér színű lesz a szöveg </pre> 	
ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I	3:15

Dinamikus felületű alkalmazások	
Stílusok	
<pre> QLineEdit { background-image: url(../images/bck.png); border-width: 1px; border-style: solid; border-radius: 4px; } // a háttérkép tölti ki, keret megformázva </pre> <ul style="list-style-type: none"> a szabályozása történhet az egész alkalmazás, illetve bármely vezérlő szintjén, pl.: <pre> QApplication::setStyleSheet(" QPushButton { color:black } QPushButton:enabled { color:red }"); // minden engedélyezett gomb piros feliratú, // minden nem engedélyezett gomb fekete // feliratú lesz a programban </pre> 	
ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I	3:16

Dinamikus felületű alkalmazások	
Időzítés	
<ul style="list-style-type: none"> Sokszor nem a felhasználó által vezérelten, hanem rögzített módon, adott időközönként szeretnénk lefuttatni egy tevékenységet, erre szolgál az <i>időzítő</i> (<code>QTimer</code>) <ul style="list-style-type: none"> a <code>start(<intervalum>)</code> eseménykezelő indítja az időzítőt (az intervallumot ezred másodpercben adjuk meg), a <code>stop()</code> leállítja az idő leteltekor kiváltja a <code>timeout</code> eseményt, majd újra elindítja a visszaszámlálást lehetőség van egyszeri kiváltásra is (<code>singleShot(...)</code>) lekérdezhető az állapota (<code>active, singleShot</code>) egyszerre tetszőleges sok időzítőt használhatunk 	
ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I	3:17

Dinamikus felületű alkalmazások	
Időzítés	
<ul style="list-style-type: none"> Pl.: <pre> ... _timer = new QTimer(); // időzítő connect(_timer, SIGNAL(timeout()), this, SLOT(updateTime())); _timer->start(1000); // időzítő indítása ... void updateTime() // eseménykezelő { _time--; _textBox->setText(QString::number(_time)); // 1 másodpercenként frissül a szöveg } </pre> 	
ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I	3:18

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Feladat: Készítsünk egy alkalmazást, amelyben véletlenszerűen változtatjuk egy gomb színét másodpercenként. Egy külön gombbal ki/be kapcsolhatjuk az animációt.

- a felületen (`ChangingColorsWidget`) két gombot helyezünk el, az egyikkel indítjuk/állítjuk le az időzítőt
- az időzítő (`timer`) egy eseménykezelőt futtat (`timeout`), amelyben a gomb stílusát változtatjuk
- ehhez véletlen számokat generálunk a `qsrand(<kezdőérték>)` és `qrand()` függvények segítségével, amit időfüggő értékkel indítunk (`QTime::currentTime().msec()`)

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I 3:19

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Tervezés:

<code>ChangingColorWidget</code> <small>QWidget</small>	
-	<code>_colorButton :QPushButton*</code>
-	<code>_startStopButton :QPushButton*</code>
-	<code>_timer :QTimer*</code>
+	<code>ChangingColorWidget(QWidget*)</code>
+	<code>~ChangingColorWidget()</code>
«slot»	
-	<code>modifyColor() :void</code>
-	<code>timeout() :void</code>

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I 3:20

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (changingcolorwidget.cpp):

```

...
void ChangingColorWidget::modifyColor() {
    if (!_timer->isActive())
    {
        // ha az időzítő nem fut
        _startStopButton->setText(tr("Stop"));
        _timer->start(1000); // elindítjuk
    }
    else { // ha fut
        _startStopButton->setText(tr("Start"));
        _timer->stop(); // leállítjuk
    }
}

```

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I 3:21

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (changingcolorwidget.cpp):

```

void ChangingColorWidget::timeout()
{ // időzített eseménykezelő

    // stílus beállítása véletlen számok
    // segítségével:
    _colorButton->setStyleSheet("QPushButton {
        background-color: rgb(" +
        QString::number(qrand() % 256) + "," +
        QString::number(qrand() % 256) + "," +
        QString::number(qrand() % 256) + ") }");
}

```

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I 3:22

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Feladat: Az előző feladat alapján készítsünk egy gombrácsot, amelyben kattintás hatására indul a színváltó animáció, de nem csak az adott gombon, hanem egy kereszt alakban (a teljes sorban és oszlopban). A rács méretét külön ablakban állíthatjuk be.

- minden egyes kattintásra egy új időzítőt indítunk el, így tetszőlegesen sok időzítő lehet a programban
- az időzítőket és a gombokat a koordináták (sor, oszlop index) alapján tudjuk összekapcsolni, ezért létrehozunk egy koordináta segéd típust (`Coordinate`)
- az időzítőket egy asszociatív tömb (`QMap`) segítségével tároljuk el a hozzátartozó koordinátával egyetemben

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I 3:23

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

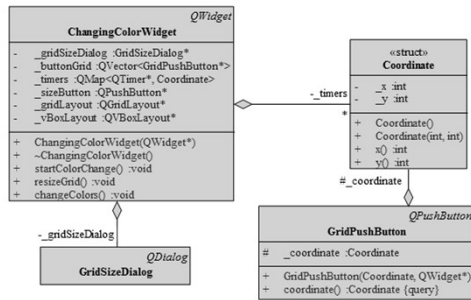
- a gombok esetén is el kell tárolnunk a koordinátát, ezért létrehozunk egy speciális gombtípust (`GridPushButton`), amely tárolja a koordinátát is
- az időzítőkhöz közös eseménykezelőt kapcsolunk (`changeColors`), amelyben beazonosítjuk a küldő időzítőt (`sender()`), visszakeressük a hozzátartozó koordinátát, majd ez alapján átszínezzük a megfelelő gombokat
- egy külön ablak segítségével végezzük az átméretezést (`GridSizeDialog`), de ügyelnünk kell arra, hogy minden létező időzítőt leállítsunk, és kitoröljünk

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I 3:24

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Tervezés:

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I

3:25

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (changingcolorwidget.cpp):

```
void ChangingColorWidget::startColorChange()
{
    // szükségünk van a küldő gomb koordinátájára
    GridPushButton *button =
        qobject_cast<GridPushButton*>(sender());
    Coordinate coordinate = button->coordinate();

    // létrehozunk egy új időzítőt, amit azonnal el
    // is indítunk
    QTimer* timer = new QTimer(this);
    connect(timer, SIGNAL(timeout()),
            this, SLOT(changeColors()));
    timer->start(1000);
}
```

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I

3:26

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (changingcolorwidget.cpp):

```
// és elmentünk a megadott koordinátával
_timers.insert(timer, coordinate);
}

...

void ChangingColorWidget::changeColors()
{
    ...
    // megkeressük, melyik koordinátán kell
    // módosítani a színeket
    Coordinate coordinate =
        timers[qobject_cast<QTimer*>(sender())];
}
```

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I

3:27

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (changingcolorwidget.cpp):

```
// megkeressük az átszínezendő gombokat
foreach(GridPushButton* button, _buttonGrid)
{
    if (button->coordinate().x() ==
        coordinate.x() || ...)
    {
        // az adott sorban és oszlopban
        button->setStyleSheet(styleSheet);
        // lecseréljük az összes gomb
        // megjelenését
    }
}
```

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I

3:28

Dinamikus felületű alkalmazások

Képek kezelése

- Nem csak színeket, képeket is elhelyezhetünk a felületen vagy a stílusban, vagy külön betöltve az alkalmazásban
- A Qt támogatja a legtöbb megszokott képformátumot (BMP, GIF, JPEG, PNG, ...), a lista tovább bővíthető
- A képeket objektumként is kezeljük, erre több típus szolgál:
 - QImage**: elsősorban I/O műveletekre és pixel szintű manipulációra optimalizál
 - QPixmap**: elsősorban a képek felületi megjelenítésére szolgál
 - QBitmap**: monokróm képek kezelésére
 - QPixmap**: képre történő rajzolást biztosít

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I

3:29

Dinamikus felületű alkalmazások

Képek megjelenítése

- A képeket a felületre több vezérlő segítségével is felhelyezhetünk, vagy rajzolhatjuk
 - alapvetően a címke (QLabel) szolgál a képmegjelenítésre a pixmap tulajdonságon keresztül, mely egy QPixmap objektumot tud fogadni, pl.:


```
QPixmap* pic = new QPixmap("img.bmp");
label->setPixmap(*pic); // kép beállítása
```
 - a kép a címkén eredeti méretben jelenik meg, ha a címke mérete rögzített, akkor a képet megvágja
 - a képet lekicsinyíthetjük a scale(<szélesség>, <magasság>, ...) művelettel, pl.:


```
label->setPixmap(pic->scale(50, 50));
```

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I

3:30

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Feladat: Készítsünk egy mozgóképek megjelenítő alkalmazást, amelyben képek sorozatát tudjuk betölteni (mint filmkockákat), és megjeleníteni azt animációként. Lehesen szabályozni az animáció sebességét, valamint lehesen látni, hogy a következő 1 másodpercben milyen képkockák jelennek meg.

- a felületnek lesz statikus (betöltő gomb, indító/leállító gomb, megjelenítő címke, sebességállító), valamint dinamikus része (egy másodpercben megfelelő képek), előbbit a felülettervezővel készítjük
- eltároljuk a betöltött képeket (`images`), valamint a generált címkéket (`smallImageLabels`), és időzítő segítségével fogjuk periodikusan cserélni őket

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I

3:31

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Tervezés:

MotionPictureWidget		QWidget
-	_ui :Ui:MotionPictureWidget*	
-	_smallImageLabels :QVector<QLabel*>	
-	_images :QVector<QPixmap*>	
-	_timer :QTimer*	
-	_currentImage int	
+	MotionPictureWidget(QWidget*)	
+	~MotionPictureWidget()	
+	loadImages() void	
+	startStopMotion() void	
+	changeSpeed(int) void	
+	changeImages() void	
-	reloadImages() void	
-	reloadLabels() void	

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I

3:32

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (motionpicturewidget.cpp):

```
void MotionPictureWidget::loadImages() {
    ...
    foreach(QFileInfo fileInfo, fileInfos){
        QPixmap* image = new QPixmap(
            fileInfo.absoluteFilePath());
        // képek betöltése
        if (!image->isNull()) // amennyiben képfájl
            _images.append(image);
            // felvesszük a képek közé
        else
            delete image; // különben töröljük
    }
    ...
}
```

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I

3:33

Dinamikus felületű alkalmazások

Példa

Megvalósítás (changingcolorswidget.cpp):

```
void MotionPictureWidget::reloadImages() {
    if (images.size() > 0) { // amennyiben van kép
        _ui->mainImageLabel->setPixmap(
            _images[_currentImage]->scaled(298, 298));
        // nagy kép beállítása
        for (int i = 0;
            i < _smallImageLabels.size(); i++)
            _smallImageLabels[i]->setPixmap(
                _images[(_currentImage + i + 1) %
                    _images.size()]->scaled(18,18));
        // kis képek beállítása
    }
}
```

ELTE IK, Eseményvezérelt alkalmazások fejlesztése I

3:34